

REPUBLICA MOLDOVA
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
sediul Rîșcani

Chișinău, str. Kiev, 3 Republica Moldova
MD-2078, tel. (+373 22) 43 80 02.
tel./fax (+373 22) 43 80 02, e-mail: jrc@justice.md

REPUBLIC OF MOLDOVA
THE COURT OF CHISINAU
office Rîșcani

Chisinau, Kiev 3, street, Republic of Moldova
MD-2078, tel. (+373 22) 43 80 02.
tel./fax (+373 22) 43 80 02, e-mail: jrc@justice.md

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu 28, MD-2004

Judecătoria Chișinău (sediul Rîșcani), expediază în adresa dumneavoastră sesizarea privind excepția de neconstituționalitate formulată în cadrul acțiunii în contencios administrativ a reclamantului Donos Tudor împotriva Uniunii avocaților din Republica Moldova privind anularea actului, obligarea examinării sesizării.

Anexă:

- copia actului judecătoresc (încheiere 3-432/2023 din 21.04.2023).
- cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate din 03.04.2023.
- sesizarea privind excepția de neconstituționalitate.
- copia cererea de chemare în judecată.

Judecător

Liudmila Holevițaia

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

privind excepția de neconstituționalitate

prezentată în conformitate cu art. 135 alin.(1) lit.a) și lit.g) din Constituție și
în conformitate cu Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016

A. Autor al excepției de neconstituționalitate

1. Nume: **Donos**
2. Prenume: **Tudor**

A.2. Instanța de judecată

1. Denumirea instanței de judecată/sediu: **Judecătoria Chișinău(sediul Rîșcani)**
2. Judecător/complet de judecată: **Judecătorul Ludmila Holevițcaea**
3. Adresa instanței de judecată: **or.Chișinău, str.Kiev 3**
4. Telefonul și e-mail-ul instanței de judecată: **(22)52-71-19; E-mail: jrc@justice.md;**

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun

1. În Judecătoria Chișinău(sediul Rîșcani) se examinează acțiunea în contincios administrativ intentată de Donos Tudor vs Uniunea Avocaților din Republica Moldova avînd ca obiect:
 - *Obligarea Uniunii Avocaților ca prin Comisia de etică și disciplină de a da apreciere acțiunilor avocatului Vasile Țibîrnă care a acționat în cadrul unui proces penal făcînd uz de art.70 alin.(7)pct.3) din CPP obținînd fraudulos calitatea de apărător.*

- *Obligarea Uniunii Avocaților ca prin Comisia de etică și disciplină să examineze profesional informațiile/circumstanțele sesizate ce descriu activitatea avocatului Vasile Țibîrnă în raport cu Donos Tudor cu scopul de a exprima o decizie/concluzie/ opinie legală, responsabilă și independentă cazului sesizat în raport cu standartul profesional al avocaturii.*

2. Uniunea Avocaților a fost sesizată asupra următorului fapt:

Vasile Țibîrnă deținând licența de avocat nr.723 din 07.11.2002, a emis ilegal două mandate de avocat care sînt documente oficiale de strictă evidență cu regim special, și pe baza acestor mandate de avocat a violat prezumția nevinovăției a lui Donos Tudor, dreptul la apărare și a obținut ilegal date cu caracter personal a lui Donos Tudor, violîndui astfel drepturile consacrate de art.8 din Convenție și articolul 21;26 și 28 din Constituție.

În aceleași circumstanțe, prin mandatele de avocat emise ilegal, avocatul Vasile Țibîrnă a falsificat actul justiției falsificînd mecanismul de asistență juridică garantată de stat, fiindcă avocatul Vasile Țibîrnă nu a fost desemnat de Oficiul Teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat.

FVasile Țibîrnă după ce a emis ilegal mandatele de avocat, folosindu-se de prevederile art.70 alin.(7) pct.3) CPP, le-a prezentat Procurorului în Procuratura r. Sîngerei Constantin Șuşu, care exercita urmărirea penală în cauza penală nr.2011358003 și a indus în eroare procurorul și pe Donos Tudor că este avocat desemnat de OT Bălți al CNAJGS.

3. Potrivit art.56 alin.(1) din LEGEA Nr. 1260 din 19-07-2002 „cu privire la avocatură” este prevăzut: ***Încălcarea prevederilor prezentei legi, ale altor acte normative ce reglementează activitatea de avocat, precum și încălcarea gravă a normelor Codului deontologic al avocatului constituie temei pentru tragerea la răspundere disciplinară a avocatului.***

4. Prin urmare, la caz este sesizat că avocatul Vasile Țibîrnă a făcut uz de prevederile art.70 alin.(7) pct.3) Cod de procedură penală, prin emiterea mandatului de avocat fără ca să fie împuternicit, a prezentat mandatul de avocat procurorului și a obținut fraudulos calitatea de apărător în procesul penal.

Prin prisma art.56 alin.(1) din LEGEA Nr. 1260 din 19-07-2002 „cu privire la avocatură”, prevederile art.70 alin.(7) pct.3) Cod de procedură penală se atribue la ***încălcarea altor acte normative*** ce reglementează activitatea de avocat în cadrul unui proces penal.

În acest sens prevederile art.70 alin.(7) pct.3) Cod de procedură penală în prezenta procedură administrativă indiferent care organ s-au instanță o va cerceta, devin aplicabile.

5. În continuare se remarcă că în această procedură administrativă este sesizat faptul că avocatul Vasile Țibîrnă ilegal a emis la data de 13 ianuarie 2012 un mandat al biroului de avocați(copia se anexează) fără să fi fost desemnat de OT Bălți al CNAJGS.

6. Potrivit pct.3 din **HOTĂRÂREA Guvernului Nr. 294 din 17-03-1998 cu privire la executarea Decretului Președintelui Republicii Moldova nr.406-II din 23 decembrie 1997, s-a statuat:**

„3. Se pune în sarcina Întreprinderii de Stat Editura de Imprimerie "Statistica" a Biroului Național de Statistică tipărirea centralizată a formularelor tipizate de documente primare cu regim special, prevăzute cu serie și număr, precum și înregistrarea, evidența, păstrarea și eliberarea acestora către

entități atît de sine stătător, cît și prin intermediul organelor teritoriale pentru statistică, contra plată și în exclusivitate contra semnătură persoanelor autorizate conform statutului, la prezentarea delegației și buletinului de identitate”.

Potrivit pct.8 din Anexa nr. 1 la Hotărîrea Guvernului nr. 294 din 17 martie 1998, intitulat: **NOMENCLATORUL formularelor tipizate de documente primare cu regim special, este prevăzut:**

„8. Formulare de documente primare cu regim special ale Ministerului Justiției: Mandatul avocatului; Mandatul avocatului stagiar”.

7. În acest sens **I.S. EDITURA "STATISTICA"**, i s-a solicitat să confirme dacă formularul mandatului biroului de avocați emis de avocatul Vasile Țibîrnă la data de 13 ianuarie 2012, a fost tipărit așa cum prevede legea de **I.S. EDITURA "STATISTICA"**.

8. **I.S. EDITURA "STATISTICA"**, prin scrisoarea nr.64 din 31 martie 2023(*copia se anexează*), nu a putut confirma tipărirea formularului mandatului biroului de avocați emis de avocatul Vasile Țibîrnă la data de 13 ianuarie 2012, pe motiv că acest formular de mandat nu dispune de semne de protecție, seria și numărul.

I.S. EDITURA "STATISTICA" a mai comunicat: *că tipărirea mandatelor în anul 2012 s-a efectuat conform cerințelor tehnice ale modelului aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1175 din 21.12.2010 cu privire la aprobarea formularului și modului de utilizare a amndatului avocatului. Astfel, în vederea stabilirii unor eventuale diferențe verificați modelul aprobat prin hotărîrea menționată mai sus.*

9. În acest sens, avocatul Vasile Țibîrnă a emis un document neprevăzut de lege, intitulat – mandat al biroului de avocați, pe un formular care nu este tipărit de **I.S. EDITURA "STATISTICA"**, și nefiind desemnat de OT Bălți al CNAJGS, folosindu-se de prevederile art.70 alin.(7) pct.3) CPP, a prezentat documentul respectiv OUP obținînd fraudulos calitatea de apărător în procesul penal, violînd astfel prezumția nevinovăției și dreptul la apărare a lui Donos Tudor.

Prin prisma art.56 alin.(1) din LEGEA Nr. 1260 din 19-07-2002 „cu privire la avocatură”, fapta descrisă constituie abatere disciplinară a avocatului.

10. În 2019, încălcare descrisă a fost sesizată drept eroare judiciară către Curtea Supremă de Justiție(anexă cererea).

11. Curtea Supremă de Justiție a adoptat Deciza în dosarul 1ra-258/2019, la pagina 43-44 din decizie a motivat astfel:

Referitor la argumentul invocat de inculpatul Donos Tudor în cererea din 15 aprilie 2019 precum că „procurorul Constantin Șuşu care l-a pus sub învinuire nu ia asigurat dreptul la apărare, dar de fapt a camuflat această circumstanță invitînd un avocat pe nume Țibîrnă Vasile, care a semnat actele de punere sub învinuire și recunoaștere în calitate de bănuit a lui Donos Tudor, prin care acțiuni i-a încălcat dreptul absolut, dreptul de apărare și prezumția nevinovăției”, Colegiul penal lărgit îl respinge ca neîntemeiat și menționează în acest sens că la materialele cauzei penale este ordonanța procurorului Șuşu

Constantin din din 04 iulie 2011 prin care dispune de a solicita Oficiului teritorial Bălți numirea apărătorului din oficiu pentru apărarea intereselor în cadrul cauzei penale nr.2011358003 a bănuțului Donos Tudor, fiind anexat mandatul avocatului Țibîrnă Vasile (f. d. 129, 148, vol. III). Mai mult că în ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț, inculpatul Donos Tudor semnează și este de acord cu prezența avocatului desemnat la participarea acțiunilor procesuale (f.d.130, 149, vol.III). Ulterior, Donos Tudor a scris cerere cu privire la refuzul de serviciile apărătorului, deoarece este în posibilitate de a se apăra de sinistătător (f.d.150, vol.III).

Totodată, Colegiul penal lărgit menționează că certificatul prezentat de inculpat referitor la răspunsul dat de Oficiul teritorial Bălți al CNAJGS, precum că nu ar fi fost înregistrată nici o solicitare privind acordarea asistenței juridice calificate garantată de stat în cadrul cauzei penale nr.2011358003 în luna iulie 2011, nu poate constitui temei de a stabili faptul încălcării dreptului la apărare al inculpatului, or acesta a beneficiat eficient de apărător, iar careva date care ar confirma că apărătorul este lipsit de licență nu există, la fel cum nu există și alte date că acesta n-a fost desemnat în calitate de apărător pe cazul dat, or, conform art.70 alin.(7) Cod de procedură penală, pentru confirmarea calității și împuternicirilor sale, apărătorul prezintă organului de urmărire penală sau instanței: documentul ce confirmă apartenența la avocatură, documentul ce confirmă că are permisiunea de a practica calitatea de apărător conform legislației Republicii Moldova și mandatul biroului de avocați, sau alt document ce-i confirmă împuternicirile”, norme ce la caz au fost respectate.

12. Prin urmare Curtea Supremă de Justiție, ca instanța supremă ce înfăptuește justiția a admis drept document veridic mandatul biroului de avocați emis de avocatul Vasile Țibîrnă la data de 13 ianuarie 2012, care a fost emis pe un formular ce **nu este tipărit I.S. EDITURA "STATISTICA"**. Iar acest mandat a fost emis de avocat fără ca să fie desemnat de OT Bălți al CNAJGS, avocatul neavînd drepturi și obligații procesuale așa cum prevede art.27 alin.(3) din Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat și art.67 alin.(3¹) CPP.
13. În acest caz se atestă că fapta sesizată drept abatere disciplinară comisă de avocatul Vasile Țibîrnă este într-atît de bine realizată încît a reușit să inducă în eroare instanța de judecată supremă, prin utilizarea unui madat al biroului de avocați pe un formular ce **nu este tipărit I.S. EDITURA "STATISTICA"**.
14. În aceste împrejurări se constată că abaterea disciplinară sesizată este camuflată de art.70 alin.(7)pct.3) CPP, care este căzut în desuetudine.
15. Efectele de desuetudine ale art.70 alin.(7)pct.3) CPP, produc ingerință în principiul constituțional – Justiția se înfăptuește potrivit legii, ceia ce presupune ca legea să nu fie căzută în desuetudine. Iar în prezenta procedură administrativă felul cum s-a înfăptit justiția pe baza reglementărilor desuete a art.70 alin.(7)pct.3) CPP, este relevant, în deosebi la constatarea abaterii disciplinare.
16. Prevederile art.70 alin.(7) pct.3) CPP au mai constituit anterior obiect în fața Curții Constituționale însă sesizarea în cauză conține argumente noi.

C. Obiectul sesizării

17. Prezenta sesizare are ca scop controlul constituționalității a art. 70 alin.(7) pct.3) CPP, care prevede:

(7) Pentru confirmarea calității și împuternicirilor sale, apărătorul prezintă organului de urmărire penală sau instanței: 3) mandatul biroului de avocați sau un alt document ce îi confirmă împuternicirile.

18. Excepția de neconstituționalitate se referă la contrarietatea art.70 alin.(7)pct.3) din CPP cu art.114 din Constituție coraborat cu art.20; art.21; art.23 și art.26 alin.(3) din Constituție.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

Prevederile relevante ale Constituției (M.O., 1994, nr. 1) sunt următoarele:

Articolul 1

Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 21

Prezumția nevinovăției

Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26

Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) **Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”**

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 114

Înfăptuirea justiției

Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.

Prevederi relevante ale Legii nr.1260 din 19.07.2002„cu privire la avocatură” Redacția 2010

Articolul 60. Organizarea activității de avocat

(1) [...]

(2) **Împuternicirile avocatului se confirmă prin mandat. Formularul mandatului este un document de strictă evidență. Conținutul, forma și modul de utilizare a mandatului se aprobă de către Guvern.**

(3) [...]

(4) [...]

(5) [...]

(6) [...]

Prevederi relevante ale Legii nr.1260 din 19.07.2002„cu privire la avocatură” Redacția pînă în 2010

Articolul 52. Organizarea activității de avocat

(1) [...]

(2) **Împuternicirile avocatului se confirmă prin mandatul eliberat de către biroul de avocați. În mandat se indică numele și prenumele avocatului, numele și prenumele clientului, numărul și data eliberării licenței pentru exercitarea profesiei de avocat, numărul și data încheierii contractului de**

asistență juridică și volumul împuternicirilor sau informația despre participarea din oficiu.

- (3) [...]
- (4) [...]
- (5) [...]
- (6) [...]
- (7) [...]

Prevederi relevante ale Legii nr.198 din 26.07.2007, „cu privire la asistența juridică garantată de stat ”

Articolul 27. Decizia privind acordarea asistenței juridice calificate

(1)[...]

(2)[...]

(3) Drepturile și obligațiile avocatului care acordă asistență juridică calificată se atestă prin decizie privind acordarea de asistență juridică, emisă în condițiile prezentei legi.

Prevederi relevante ale Hotărîrea Guvernului nr.158 din 28.02.2013 „cu privire la aprobarea formularului și modului de utilizare a mandatului avocatului și al avocatului stagiar”

6. Formularul mandatului avocatului conține următoarele elemente obligatorii:

l) pe recto se inserează:

a) [...];

b) [...];

c) [...];

d) [...];

e) [...];

f) [...];

g)[...];

h) numărul contractului de asistență juridică și data semnării;

i) numărul deciziei coordonatorului Oficiului Teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat și data semnării;

j) [...];

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

19. **Constituția RM prevede în articolul 114,- *Justiția se desfășurează în numele legii numai de instanțele judecătorești.***

Înfăptuirea justiției, **în numele legii**, are semnificația că actul de justiție izvorăște din normele legale, iar forța lui executorie derivă tot din lege.

Înfăptuirea justiției nu poate fi un act subiectiv *pro causa*, al judecătorului, ci unul obiectiv, imparțial, derivat din raportarea la lege a situației de fapt.

Abaterea de la această rigoare constituțională – raportarea exclusivă la lege, bazată pe motive de subiectivitate, contravine statului de drept.

20. Altfel spus, înfăptuirea justiției **în numele legii** reprezintă un act de aplicare a legii pentru soluționarea unui conflict de drepturi, interese, situații, ect., constituind un mijloc

eficient de restabilire a ordinii de drept democratice și de eficientizare a normelor de drept substanțial. Datorită acestui fapt, hotărârea judecătorească – desemnând tocmai rezultatul activității judiciare – reprezintă fără îndoială, cel mai important act al justiției.

Înfăptuirea justiției în numele legii într-un limbaj obișnuit semnifică a face dreptate potrivit unei reguli acceptabile.

21. Desemnarea, înlocuirea apărătorului în procesul penal este un act al justiției și se finalizează cu o încheiere motivată.

Or justiția se înfăptuește **în numele legii** iar legea la compartimentul dat este art.70 alin.(7)pct.3) din Codul de procedură penală, fapt expus de însăși Curtea Constituțională în §27 din DCC nr. 44 din 12.04.2022, sa statuat: „[...] *Prin urmare, aspectele reglementate de articolul 70 alin. (7) pct. 3) din Codul de procedură penală, referitoare la admiterea apărătorului în proces, țin de competența organului de urmărire penală care desfășoară urmărirea penală și a instanței de judecată care judecă cauza penală (a se vedea, mutatis mutandis, DCC nr. 176 din 23 noiembrie 2021, § 23)*” .

Potrivit Deciziei CSJ din 16.04.2019(*fila 43-44 se anexează*), se constată că justiția sa înfăptuit în numele legii căzute în desuetudine contrar art.114 din Constituție.

În procesul penal la compartimentul desemnarea, înlocuirea apărătorului în procesul penal, atunci la acest compartiment astăzi în Republica Moldova **justiția se înfăptuește potrivit legii căzute în desuetudine**, fiindcă art.70 alin.(7)pct.3) CPP, în redacția actuală **este căzut în desuetudine**.

Constituția consacră principiul potrivit căruia "**Justiția se înfăptuiește în numele legii**", eliminând orice altă sursă care ar putea constitui un temei al arbitrarului sau al nedreptății.

Starea lucrurilor în procesul penal la compartimentul desemnarea/înlocuirea apărătorului este abătut din litera legii, fiindcă termenul de mandat al biroului de avocați ca document ce confirmă împuternicirile apărătorului, astăzi nu mai există.

Or articolul 114 din Constituție prin principiul „*Justiția se înfăptuiește în numele legii*”, se are în vedere - **în numele legii în vigoare**, nu **în numele legii căzută în desuetudine**.

Prin înfăptuirea justiției **în numele legii căzute în desuetudine** se atentează la încrederea în justiție și este un indici negativ pentru statul de drept, fiindcă calitatea actului justiției bazat pe legea căzută în desuetudine nu exprimă și nu a exprimat niciodată adevăr.

22. **În altă ordine de idei**, potrivit art.74 alin.(1) din Legea nr.100 din 22.12.2017, „cu privire la actele normative”, (1) *Acțiunea actului normativ încetează dacă:a) actul este abrogat;b) actul este declarat neconstituțional sau, după caz, ilegal prin hotărâre definitivă a instanței competente;c) termenul de aplicare a actului a expirat;d) actul s-a consumat;e) actul a devenit desuet.*

Prin urmare indiferent ce circumstanță a intervenit din art.74 din Legea nr.100 din 22.12.2017, „cu privire la actele normative”, atunci se consideră că acțiunea actului normativ a încetat.

Odată cu încetarea acțiunii actului normativ, se poate presupune că legea nu mai există.

Odată ce art.70 alin.(7)pct.3) CPP a căzut în desuetudine reglementarea sa a încetat, fiind echivalentul inexistenței sale.

În astfel de împrejurări fiindcă justiția se înfăptuește **în numele legii** iar legea la compartimentul dat este art.70 alin.(7)pct.3) din Codul de procedură penală(§27 din DCC nr. 44 din 12.04.2022), iar art.70 alin.(7)pct.3) CPP a căzut în desuetudine încetându-și acțiunea,

echivalentul ca și cum n-ar exista, **atunci se poate afirma că justiția nu se înfăptuește în numele legii la compartimentul desemnarea apărătorului în procesul penal.**

23. Astfel, în cauza Guțu v. Moldova, § 66 (Guțu v. Moldova nr. 20289/02, 7 iunie 2007): „...expresia *„prevăzută de lege”* nu presupune doar corespunderea cu legislația națională, dar, de asemenea, **se referă la calitatea acelei legislații** (a se vedea Half ord v. the United Kingdom, Reports 1997-III, p. 1017, § 49).
24. Desuetudinea unei legi, afectează grav calitatea ei, fiindcă prin reglementarea desuetă oferită de lege se derapează de la standartul urmărit prin scopul adoptării unei alte legi noi prin care se dizvoltă anumite prevederi constituționale.
- Prin Deciza CSJ în dosarul Ira-258/2019, pagina 43-44 se demonstrează că CSJ nu a fost în posibilitate de a stabili că mandatul biroului de avocați din 13 ianuarie 2012, emis de avocatul Vasile Țibîrnă a fost emis pe un formular care nu este tipărit **I.S. EDITURA "STATISTICA"**, fiindcă art.70 alin.(7) pct.3) CPP din motivul căderii sale în desuetudine produce înfăptuirea justiției în numele legii căzute în desuetudine, circumstanțe contrare art.114 din Constituție. Ba mai mult că avocatul nici nu a fost desemnat, fiind fără drepturi și obligații.
25. La cazul dat se prezumă că art. 70 alin.(7)pct.3) CPP pe lângă faptul că contravine art. 114 din Constituție afectînd calitatea actului justiției, atunci după calitatea lui cu efecte desuete nu corespunde și art.23 din Constituție.

Cum a căzut în desuetudine art.70 alin.(7)pct.3) CPP

26. În anul 2002 cînd a fost adoptat Codul de procedură penală, atunci expresia *„mandatul biroului de avocați”*, din art.70 alin.(7) pct.3) CPP,- a fost transcrisă în CPP, fiind preluată din Legea nr.1260 din 19.07.2002,„cu privire la avocatură”.

Potrivit **art.52 alin.(2)** al Legii nr.1260 din 19.07.2002,„cu privire la avocatură”,

Lege adoptată în 2002, era prevăzut atunci:

*Împuternicirile avocatului se confirmă prin **mandatul eliberat de către biroul de avocați**. În mandat se indică numărul licenței pentru exercitarea profesiei de avocat și data eliberării acesteia.*

Prin legea **nr.102 din 28.05.2010**, „pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, a fost modificat **art.52 alin.(2)** al Legii nr.1260 din 19.07.2002,„cu privire la avocatură”, obținînd următorul conținut:

*„Împuternicirile avocatului se confirmă prin **mandat**. Formularul mandatului este un document de strictă evidență. Conținutul, forma și modul de utilizare a mandatului se aprobă de către Guvern.”*

Actualmente această prevedere se regăsește în art.60 alin.(2) al Legii nr.1260 din 19.07.2002,„cu privire la avocatură”.

Întru susținerea modificărilor **art.52 alin.(2)** al Legii nr.1260 din 19.07.2002,„cu privire la avocatură”, Ministerul Justiției a prezentat Parlamentului RM, **NOTA INFORMATIVA** la proiectul Legii nr.102 din **28.05.2010** pentru modificarea și completarea unor acte legislative, care potrivit pct.3 prevede:

Pct.3. Actele de reprezentare în instanța de judecată:

Un alt aspect al exercitării profesiei de avocat în care proiectul de modificare a intervenit esențial îl constituie **actele de reprezentare** în instanța de judecată.

În prezent mandatul, contractul și procura se utilizează neuniform în practică, iar reglementarea juridică nu este suficient de clară. Practica actuală de solicitare a procurilor pentru anumite acțiuni / reprezentări este lipsită de temelii juridice și necesită reglementarea potrivită.

În primul rând procura acordă reprezentantului doar o parte limitată din totalitatea împuternicirilor unui avocat. În al doilea rând există riscul prestării unor servicii necalitative fără a exista vre-o răspundere pentru apărător/reprezentant.

Contractul de asistență juridică stabilește relațiile/raporturile dintre avocat și clientul ce decurge din prestarea serviciilor juridice, care poate conține clauze confidențiale, fapt ce exclude prezentarea acestuia în instanță. Respectiv, contractul de asistență juridică va constitui ca și în prezent acordul de voință al părților de a fi legate de conținutul acestuia.

Din acest motiv, actul valabil prin care avocatul își confirmă împuternicirile în instanța de judecată este **mandatul**. Conform art. 52 alin.(2) din Legea cu privire la avocatură, **mandatul se eliberează de către biroul de avocați**. Existența birourilor individuale ne permite să deducem că **avocatul de sine stătător își eliberează mandate de reprezentare în instanța judecătorească, fără existența unor mecanisme de evidență a acestor acte**. În consecință, se propune a oferi mandatului un statut special și a-l recunoaște drept document de strictă evidență cu însemne de protecție, serie și număr, precum și înregistrat și eliberat de către subdiviziunile teritoriale ale Biroului Național de Statistică și distribuit Baroului de avocați. **Conținutul mandatului și modul de utilizare va fi aprobat de către Guvern.**

Obiectivul poate fi atins prin operarea modificărilor la art. 52 alin.(2) din Legea cu privire la avocatură. De asemenea, formularul tipizat al mandatului urmează a fi inclus în Nomenclatorul formularelor tipizate de documente primare cu regim special, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 294 din 17 martie 1998 cu privire la executarea Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 406-XII din 23 decembrie 1997.

Prin urmare, potrivit modificărilor operate în art.52 alin.(2) al Legii cu privire la avocatură, modificări operate prin Legea nr.102 din **28.05.2010**, **mandatul biroului de avocați** a fost exclus.

Prin urmare se observă o diferență a modului de confirmare a împuternicirilor avocatului, în timp:

- perioada 2002-2010, prin **mandatul biroului de avocați**;
- 2010-prezent, prin **mandatul avocatului**.

Mandatul biroului de avocați nu este același document ca și **mandatul avocatului**.

Diferența între documentele, **mandatul biroului de avocați și mandatul avocatului** este următoarea:

- **Mandatul biroului de avocați**- a fost un document, forma căreia a fost aprobată de Consiliul Baroului, potrivit art.35 alin.(1) lit.g) al Legii nr.1260 din 19.07.2002,,cu privire la avocatură” **adoptată în 2002, potrivit căreia era prevăzut:** Consiliul Baroului: g) *stabilește forma mandatului avocatului. În mandat se indică numărul licenței pentru exercitarea profesiei de avocat și data eliberării acesteia* (art.52 alin.(2) al Legii nr.1260 din 19.07.2002).
- **Mandatul avocatului** - Potrivit art.60 alin.(2) al Legii nr.1260 din 19.07.2002,,cu privire la avocatură”, după modificarea din 2010, „*Împuternicirile avocatului se confirmă prin mandat. Formularul mandatului este un document de strictă evidență. Conținutul, forma și modul de utilizare a mandatului se aprobă de către Guvern.*”

În astfel de împrejurări, expresia „**mandatul biroului de avocați**” prevăzut în art.70 alin.(7) pct.3) CPP(redacția 2003), nu corespunde realităților contemporane, împrejurărilor noi stabilite prin lege, fiind depășit în timp acest document, ne mai utilizat,

dispărut din circulație, fiindcă astăzi în Republica Moldova circulă prin lege **mandatul avocatului**.

La data de 22.12.2017 Republica Moldova, a adoptat **Legea nr.100 din 22.12.2017,,cu privire la actele normative”**.

Potrivit art.74 alin.(1) lit.e) al **Legii nr.100 din 22.12.2017,,cu privire la actele normative”**, *Acțiunea actului normativ încetează dacă: e) actul a devenit desuet*.

La baza acestei reglementări a stat **NOTA INFORMATIVĂ** a Ministerului Justiției la proiectul Legii cu privire la actele normative, Capitolul XVIII pct.50: *Desuetudinea unui act normativ presupune faptul că acest act normativ încetează a fi aplicat în practică. În acest caz, este vorba de acte normative care au fost total depășite de schimbările social-economice care au avut loc în societate, de faptul că stările de lucru ce au determinat necesitatea adoptării acestui act normativ au încetat să mai existe, astfel încât acțiunea lor nu mai are nici o justificare și nici nu mai poate fi susținută, fiind depășită de noile relații ale vieții. Drept urmare a faptului că statul nostru este la o etapă de tranziție, nu pot fi evitate și ignorate situațiile în care unele acte normative devin inaplicabile fără să fi fost abrogate, fiind depășite de timp. Astfel, a devenit strict necesară reglementarea acestui temei de încetare a acțiunii actului normativ.*

(Nota informativă accesibilă la linkul:

http://www.justice.gov.md/public/files/transparența_in_procesul_decizional/coordonare/2015/august/2015.08.

19_NOTA_L_acte_norm_avizare_.pdf).

27. Contrarietatea art.70 alin.(7)pct.3) CPP cu art.114 din Constituție constă, potrivit cărei legi se înfăptuește justiția în procesul penal la compartimentul desemnarea apărătorului în baza prezentării documentului ce confirmă împuternicirile, fiindcă persistă incertitudinea creată prin următoarele răspunsuri legale și concomitent contradictorii:
- a) **Fie că** justiția se înfăptuește potrivit art.70 alin.(7)pct.3) CPP care este căzut în desuetudine, în situația când apărătorul confirmă împuternicirile sale prin **mandat al biroului de avocați**, fiindcă această noțiune a documentului este prevăzută expres în art.70 alin.(7)pct.3) CPP(redacția 2002).
 - b) **Fie că** justiția se înfăptuește potrivit art.60 alin.(2) al Legii nr.1260 din 19.07.2002,,cu privire la avocatură”(redacția 2010), în situația când apărătorul confirmă împuternicirile sale prin **mandatul avocatului**, conținutul, forma și modul de utilizare a mandatului se aprobă de către Guvern. **Acest document nu este prevăzut în art.70 alin.(7) pct.3) CPP.**
28. Instanța care înfăptuește justiția potrivit legii, în baza art.70 alin.(8) CPP(redacția 2002), nu admite apărătorul la procesul penal care nu a prezentat or **mandatul avocatului(document din 2010)** or **mandatul biroului de avocați(document din 2002)**. Orșice soluție admisibilă vine în contradicție cu articolul 114,- *Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești*. Fiindcă instanța dacă ar admite documentul **mandatul avocatului**, atunci această situație este contrară art.70 alin.(7)pct.3) CPP, iar dacă ar admite documentul **mandatul biroului de avocați**, atunci această situație nu mai este admisibilă în avocatură.
29. În aceste împrejurări expresia „**mandatul biroului de avocați”** prevăzut în art.70 alin.(7) pct.3) CPP(redacția 2002), vine în contradicție cu articolul 114 din Constituție,- *Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești*.
-

Cu privire la sintagma legală „sau un alt document care îi confirmă împuternicirile” din art.70 alin.(7)pct.3) CPP(redacția 2002).

30. Potrivit art.60 alin.(2) al Legii nr.1260 din 19.07.2002, „cu privire la avocatură” *„Împuternicirile avocatului se confirmă prin mandat. Formularul mandatului este un document de strictă evidență. Conținutul, forma și modul de utilizare a mandatului se aprobă de către Guvern.”*

Potrivit Hotărârii Guvernului nr.158/2013, este prevăzut că avocatul își confirmă împuternicirile prin mandat.

Prin urmare, care ar fi alt document decât **mandatul avocatului** prin care avocatul ar putea obține calitatea de apărător în procesul penal, ca să poată instanța în mod rezonabil să-și exercite competența de desemnare/înlocuire a apărătorului. Or justiția se înfăptuește potrivit legii, iar legea se referă la un singur document ce confirmă împuternicirile apărătorului și acest document este – mandatul avocatului.

În aceste împrejurări expresia „sau un alt document care îi confirmă împuternicirile” prevăzut în art.70 alin.(7) pct.3) CPP(redacția 2002), vine în contradicție cu articolul 114 din Constituție,- *Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești*, iar prin neclaritatea sa contravine și cu art.23 din Constituție.

31. **Concluzia sesizării la compartimentul contrarietății art.70 alin.(7)pct.3) CPP cu art.114 din Constituție coraborat cu art.23 din Constituție.**

Pornind de la § 27 din Decizia Curții Constituționale nr. 44 din 12.04.2022, în care sa statuat: „[...] Prin urmare, aspectele reglementate de articolul 70 alin. (7) pct. 3) din Codul de procedură penală, referitoare la admiterea apărătorului în proces, țin de competența organului de urmărire penală care desfășoară urmărirea penală și a instanței de judecată care judecă cauza penală (a se vedea, mutatis mutandis, DCC nr. 176 din 23 noiembrie 2021, § 23)”,

- atunci se invocă că instanța de judecată își exercită competența de desemnare/înlocuire a apărătorului potrivit aspectelor reglementate de articolul 70 alin. (7) pct. 3) din Codul de procedură penală care sînt căzute în desuetudine. Iar comparînd situația reglamentată de art.70 alin. (7) pct. 3) CPP la principiul - **justiția se înfăptuește în numele legii**, atunci se constată că soluția reglamentată de legea desuetă în vigoare derapează de la standartul Legii cu privire la avocatură și prin sine promovează situația de înfăptuire a justiției în afara legii în vigoare.
 - Or principiul -**justiția se înfăptuește în numele legii**, atunci acest principiu indică la lege în vigoare nu lege căzută în desuetudine.
-

32. **Ingerința produsă concomitent în art.114 din Constituție, art.23 din Constituție și art.20 din Constituție.**

Art.114 din Constituție prevede că: *Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.*

În acest sens se presupune că legea în baza căreia se înfăptuește justiția trebuie să corespundă criteriilor clarității și calității, adică să fie conformă art.23 din Constituție.

Doar după ce legea corespunde cu art.23 din Constituție, instanța care înfăptuește justiția potrivit legii, în sensul art.20 din Constituție poate oferi o satisfacție efectivă.

La cazul dat, Avocatul poporului(ombudsmanul) a constatat o problemă de tehnică legislativă a art.70 alin.(7)pct.3) din CPP și a emis propunerea nr.04-2/20-3177 din 17 decembrie 2021 în adresa Ministerului Justiției(*anexă copia*). La rîndul său Ministerul Justiției a emis răspunsul nr.03/5016 din 08 iunie 2022 prin care a recunoscut caracterul echivoc al art.70 alin.(7)pct.3) CPP(*anexă copia răspunsului*).

Prin urmare justiția la compartimentul desemnării/înlocuirii apărătorului în procesul penal, care prin prisma art.70 alin.(8) CPP se finalizează printr-o hotărîre motivată, atunci justiția se înfăptuește în baza art.70 alin.(7)pct.3) CPP care este căzut în desuetudine, iar desuetudinea propriuzisă induce în eroare instanța.

În acest sens desuetudinea art.70 alin.(7)pct.3) CPP produce o ingerință gravă concomitent în art.114 din Constituție art.23 din Constituție și art.20 din Constituție.

La cazul din speță prin acțiunile ilegale a avocatului susținute de legea căzută în desuetudine s-a produs falsul actului justiției. Instanța din motivul calității legii a fost în imposibilitate să adopte o soluție corectă.

33.

Ingerința produsă în art.21 din Constituție.

Art.21 din Constituție, consacră: „*Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale*”.

„**Vinovăție dovedită în mod legal**”, ca principiu constituțional, consacră faptul că cei ce instrumentează o cauză penală vor acționa în strictă conformitate cu legea.

În aces înțeles, vine textul art.24 alin.(1) din Codul de procedură penală, intitulat - *Principiul contradictorialității în procesul penal*, care prevede: *Urmărirea penală, apărarea și judecarea cauzei sînt separate și se efectuează de diferite organe și persoane.*

Așadar, apărarea care se efectuează în cadrul procesului penal de către apărătorul-avocat, îi revine sarcina să acționeze în mod legal, de altfel se produce ingerința în prezumției nevinovăției.

Nu este suficient ca persoana-apărător să aibă comportamentul onest și legal în cadrul procesului penal, ci și legea din care derivă obținerea calității de apărător trebuie să-i asigure o activitate legală bazată pe buna practică a avocaturii ca organ independent.

Sintagma legală „*mandatul biroului de avocați*” din art.70 alin.(7)pct.3) CPP contravine principiului „*pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal*” din art.21 din Constituție.

Pentru a demonstra ingerința în principiul menționat se va descrie mai întîi procedura legală ca principiu constituțional, ca apoi să se evidențieze abaterea de la lege ce constituie ingerința în prezumția nevinovăției.

PROCEDURA LEGALĂ:

În cadrul procesului penal bănuitul, învinuitul, inculpatul, dispune de dreptul de a fi asistat de un apărător, art.17 alin.(3) CPP, - *Organul de urmărire penală și instanța sînt obligate să asigure bănuitului, învinuitului, inculpatului dreptul la asistență juridică calificată din partea unui apărător ales de el sau a unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, independent de aceste organe.*

Prevederi similare sînt dezvoltate clar prin art.64 alin.(1); art.64 alin.(2)pct.5); art. 66 alin.(1); art. 66 alin.(2)pct.5); art.104 alin.(1); art.282 alin.(1) din Codul de procedură penală. Toate aceste prevederi legale la care s-a făcut referire, reglementează că prezenta apărătorului într-un proces penal de acuzație este obligatorie.

În continuare se va evidenția potrivit legii, cine este apărătorul:

Articolul 67 din Codul de procedură penală:

(2) În calitate de apărător în procesul penal pot participa:

1) **avocatul;**

2) alte persoane abilitate prin lege cu atribuții de apărător;

3) un avocat din străinătate în cazul în care acesta este asistat de o persoană indicată la pct.1).

(3) Persoanele indicate în alin.(2) capătă calitatea de apărător din momentul în care și-au asumat angajamentul de a apăra interesele persoanei în cauză cu consimțământul acesteia. Apărătorul, după ce și-a asumat angajamentul de a apăra, trebuie să anunțe despre aceasta organul de urmărire penală sau instanța.

(3') Avocatul care acordă asistență juridică garantată de stat dobîndește calitatea de apărător în momentul în care coordonatorul oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat emite decizie privind acordarea asistenței juridice calificate. Decizia privind acordarea asistenței juridice calificate se aduce la cunoștință, după caz, solicitantului, organului de urmărire penală sau instanței de judecată.

În concluzie, apărător în procesul penal este un avocat fie ales fie desemnat de Oficiul teritorial al Consiliului pentru asistență juridical garantată de stat.

În continuare urmează de identificat prin ce documente se confirmă împuternicirile apărătorului:

Potrivit art.70 alin.(7)pct.3) din CPP, este prevăzut documentul numit – „**mandatul biroului de avocați**”.

În linii generale, **Mandatul** potrivit art.1472 din Codul civil, - *Prin contractul de mandat o parte (mandant) împuternicește cealaltă parte (mandatar) de a o reprezenta la încheierea de acte juridice sau în alt mod de a afecta direct poziția juridică a mandantului în raport cu un terț, iar mandatarul, prin acceptarea mandatului, se obligă să acționeze în numele și pe contul mandantului.*

Iar în mod special „**mandatul biroului de avocați**”, astăzi nu găsim nici o lege ce să deslușească, sau să reglementeze acest document.

Pînă-n 2010, „**mandatul biroului de avocați**”, se regăsea în Legea cu privire la avocatură, în art.52 alin.(2) potrivit căreia: *Împuternicirile avocatului se confirmă prin mandat eliberat de către biroul de avocați.*

Tot în Legea cu privire la avocatură **pînă-n 2010** se regăsea în art. 35 alin.(1) lit.i): *Consiliul Baroului: i) stabilește forma mandatului avocatului, care confirmă împuternicirile acestuia.*

Prin legea **nr.102 din 28.05.2010**, „pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, a fost modificat **art.52 alin.(2)** al Legii nr.1260 din 19.07.2002, „cu privire la avocatură”, obținînd următorul conținut:

„*Împuternicirile avocatului se confirmă prin mandat. Formularul mandatului este un document de strictă evidență. Conținutul, forma și modul de utilizare a mandatului se aprobă de către Guvern.*” Actualmente această prevedere se regăsește în art.60 alin.(2) al Legii nr.1260 din 19.07.2002, „cu privire la avocatură”.

Observăm că „*mandatul biroului de avocați*” forma căruia era stabilită de Consiliul baroului a fost înlocuit în 2010 cu „*mandatul avocatului*” formă căruia se aprobă de Guvern.

În concluzie emiterea și utilizarea de către un avocat a documentului „*mandatul biroului de avocați*”, constituie faptă ilegală.

Apărătorul este o calitate dobândită în temeiul legii. Documentul ce confirmă împuternicirile apărătorului, este reglementat tot de lege.

Principiului „*pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal*” din art.21 din Constituție, se referă că vinovăția individului va fi dovedită cu apărător care-și exercită activitatea în mod legal și își confirmă împuternicirile prin document prevăzut de lege.

Expresia „*în mod legal*” utilizată în art.21 din Constituție, se prezumă că activitatea de dovedire a vinovăției se desfășoară în baza unei **legi în vigoare** nu legi căzute în desuetudine.

„*Mandatul biroului de avocați*”- termen utilizat în art.70 alin.(7)pct.3) din CPP, este căzut în desuetudine, iar desuetudinea sa produce ingerința în expresia „*în mod legal*” utilizată în art.21 din Constituție, fiindcă calitatea de apărător în procesul penal nu se obține:

- „*în mod legal*” prin **mandat** cum prevede art.60 alin.(2) din Legea cu privire la avocatură(redacția din 2010) ca să fie asigurată prezumția nevinovăției,
- **ci se obține ilegal** prin „*Mandatul biroului de avocați*”- termen utilizat în art.70 alin.(7)pct.3) din CPP căzut în desuetudine, **prin care se încalcă prezumția nevinovăției**.

Organele competente de desemnarea/înlocuirea/înlăturarea, apărătorului în procesul penal nu sunt în măsură să asigure legalitatea participării apărătorului așa cum este reglementat în art.70 alin.(8) CPP, devreme ce legea căzută în desuetudine reglementează o situație depășită, promovînd ideea că calitatea de apărător se dobîndește prin document numit „*Mandatul biroului de avocați*”- termen utilizat în art.70 alin.(7)pct.3) din CPP căzut în desuetudine.

34.

Ingerința produsă în art.26 alin.(3) din Constituție.

Potrivit art. 26 alin.(3) din Constituție, este prevăzut: ***În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.***

Prevederile constituționale operează cu cuvîntul „**asistat**”.

Potrivit dex-online, cuvîntul „**asistat**” semnifică: - *a fi de față; a sta lîngă; a lua parte; a fi prezent.*

În acest sens doar **asistarea** avocatului în cadrul unui proces, în deplina noțiune a cuvîntului „**asistat**” contravine jurisprudenței Curții Europene. Doar prin **asistarea** avocatului, atunci maniera dată e necorespunzătoare și prin sine nu reprezintă o apărare efectivă.

♦ *In cazurile in care asistenta judiciara gratuita este necesara, articolul 6(1)(c) impune ca asistenta acordata de catre avocat sa fie efectiva; doar desemnarea formala nu este suficienta. CEDO a afirmat ca simpla desemnare a unui avocat nu este suficienta pentru a demonstra ca statul si-a indeplinit obligatiile ce-i reveneau conform Conventiei. Simpla desemnare a unui avocat nu reprezinta, prin ea insasi, asigurarea*

unei asistente judiciare efective (de exemplu Daud v. Portugal, 1988 sau Artico vs, Italy, 1980).

În acest sens prevederile constituționale au fost dezvoltate prin art.60 alin.(2) a **Legii nr.1260 din 19.07.2002, „cu privire la avocatură”**, potrivit căreia: **Împuternicirile avocatului se confirmă prin mandat. Formularul mandatului este un document de strictă evidență. Conținutul, forma și modul de utilizare a mandatului se aprobă de către Guvern.**

Art.60 alin.(2) a **Legii nr.1260 din 19.07.2002, „cu privire la avocatură”**, operează cu cuvântul „împuternicire”.

Potrivit dex-online, cuvântul împuternicire semnifică: *Acțiunea de a împuternici și rezultatul ei; autorizare de a face ceva.*

Împuternicirea avocatului semnifică de al autoriza pe avocat cu drepturi și obligații concrete aplicabile în acțiune. Iar în procesul penal potrivit art.68 din CPP, avocatul are suficiente drepturi și obligații, numai dacă este împuternicit să le realizeze.

Comparând felul cum este utilizat în Constituție cuvântul „asistat” și cum este utilizat cuvântul „împuternicit” în Legea cu privire la avocatură, putem afirma cu certitudine că prevederile constituționale sunt dezvoltate pe larg prin Legea avocaturii și urmăresc scopul ca un avocat nu doar să asiste la un proces penal ci să aibă împuterniciri de exercitare efectivă a drepturilor prevăzute de art.68 CPP.

Împuternicirile avocatului se confirmă prin mandat. Formularul mandatului este un document de strictă evidență. Conținutul, forma și modul de utilizare a mandatului se aprobă de către Guvern, acestea sînt prevederile art. 60 alin.(2) a **Legii nr.1260 din 19.07.2002, „cu privire la avocatură”**.

Astfel, documentul numit **mandatul avocatului** care este aprobat de Guvern, este unicul document care confirmă împuternicirile apărătorului în procesul penal prevăzute de art.68 CPP, alt document nu există. Doar prin acest document este consacrat dreptul la apărare prevăzut în art.26 alin.(3) din Constituție.

Însă **mandatul avocatului** a apărut în Republica Moldova în anul 2010 prin legea **nr.102 din 28.05.2010**, „pentru modificarea și completarea unor acte legislative”.

Starea lucrurilor pînă-n 2010 era alta, astfel:

art.52 alin.(2) al Legii nr.1260 din 19.07.2002, „cu privire la avocatură”, **Lege adoptată în 2002**, era prevăzut atunci:

*Împuternicirile avocatului se confirmă prin **mandatul eliberat de către biroul de avocați**. În mandat se indică numărul licenței pentru exercitarea profesiei de avocat și data eliberării acesteia.*

Iar art.35 alin.(1) lit.g) al Legii nr.1260 din 19.07.2002, „cu privire la avocatură” **adoptată în 2002, potrivit căreia era prevăzut:**

Consiliul Baroului: g) *stabilește forma mandatului avocatului. În mandat se indică numărul licenței pentru exercitarea profesiei de avocat și data eliberării acesteia.*

Prin urmare observăm că Codul de procedură penală în art.70 alin.(7)pct.3), redă starea lucrurilor exact cum era prevăzută pînă-n 2010 în art.52 alin.(2) și art.35 alin.(1)lit.g) din Legea nr.1260 din 19.07.2002, „cu privire la avocatură”.

Cu alte cuvinte Codul de procedură penală utilizează termenul de **mandat al biroului de avocați** ca document ce confirmă împuternicirile, document exclus din circuit.

Potrivit art.2 alin.(1) și (4) din Codul de procedură penală prevede expres:

(1) **Procesul penal se reglementează de prevederile Constituției Republicii Moldova, de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și de prezentul cod.**

(4) Normele juridice cu caracter procesual din alte legi naționale pot fi aplicate numai cu condiția includerii lor în prezentul cod.

În astfel de împrejurări, aplicarea în procesul penal *mandatul de avocat*(document din 2010) în scopul substituirii *mandatului biroului de avocați*(document din 2002), fără ca documentul *mandatul de avocat* să fie inclus în Codul de procedură penală, constituie o abatere de la legalitatea procesului penal.

În concluzie, prevederile art.70 alin.(7)pct.3) din Codul de procedură penală au căzut în desuetudine și și-au încetat acțiunea. De aceea reglementarea lor actuală contravine art.26 alin.(3) din Constituție. Fiindcă prin documentul **mandatul biroului de avocați** s-au alt document ce confirmă împuternicirile apărătorul nu este în drept să-și exercite împuternicirile întru realizarea drepturilor și obligațiilor sale prevăzute de art.68 CPP.

Avînd în vedere că excepția de neconstituționalitate are și un efect reparatoriu, iar prin procesul penal se cercetează o faptă ilegală a avocatului, prin care a fost încălcat dreptul la apărare, atunci avînd în vedere că încălcarea dreptului la apărare s-a produs și din vina desuetudinii art.70 alin.(7)pct.3) CPP, se invocă pe această cale contrarietatea legii contestate cu art.26 alin.(3) din Constituție.

F. Lista documentelor relevante

1. Mandatul de avocat din 13 ianuarie 2012;
2. Informația nr.64 emisă de IS Edictura Statistica;
3. Informații de la OT Bălți al CNAJGS;
4. Concluziile Ministerului Justiției și Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat.
5. Propunerea nr.04-2/20-3177 din 17 decembrie 2021 a avocatului poporului în adresa Ministerului Justiției.
6. Răspunsul nr.03/5016 din 08 iunie 2022 a Ministerului Justiției
7. Cerere către CSJ
8. Copia filei 43-44 din decizia CSJ.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării

Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sînt exacte.

DONOS Tudor
Mun. Chișinău

03 aprilie 2023

ÎNCHEIERE

21.04.2023

mun.Chișinău

Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani,
Judecător Liudmila Holevițcaia,

Examinând, fără citarea participanților la proces cererea părții reclamante privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, formulată în cadrul acțiunii în contencios administrativ a reclamantului Donos Tudor împotriva Uniunii avocaților din Republica Moldova privind anularea actelor defavorabile,

c o n s t a t ă :

Reclamantul – Donos Tudor, pe 21.02.2023, s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Uniunii avocaților din Republica Moldova, formulând următoarele cerințe:

- anularea răspunsului Uniunii avocaților nr.74/2023 din 26 ianuarie 2023, emis de Președintele Uniunii avocaților Dorin Popescu și a răspunsului la cererea prealabilă;
- obligarea Uniunii Avocaților ca prin Comisia de etică și disciplină de a da apreciere acțiunilor ilegale ale avocatului Țîbîrnă care a acționat în cadrul unui proces penal făcând uz de art.70 alin.(7) pct.3) din Codul de procedură penală, obținând fraudulos calitatea de apărător;
- obligarea Uniunii Avocaților ca prin Comisia de etică și disciplină să examineze profesional informațiile/circumstanțele sesizate ce descriu activitatea avocatului Țîbîrnă în raport cu Donos Tudor cu scopul de a exprima o decizie/concluzie/ opinie legală, responsabilă și independentă cazului sesizat în raport cu standartul profesional al avocaturii;

Prin încheierea din 27.02.2023, s-a dispus pregătirea pricinii pentru dezbaterile judiciare, fiind obligat pârâtul să prezinte referință și dosarul administrativ; la fel, reclamantului s-a stabilit un termen pentru prezentarea contraprobelor și a altor probe relevante, precum și formularea cererilor și demersurilor pe care intenționează să le înainteze în apărarea sa.

Prin cererea din 13.04.2023, reclamantul a depus cu numărul de intrare 8134 din 13.04.2023, cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate, prin care solicită sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova pentru a verifica constituționalitatea dispozițiilor art.70 alin.(7) pct.3) din Codul de procedură penală.

Examinând cererea reclamantului Donos Tudor, studiind materialele dosarului, normele legii aplicabile, judecătorul consideră că cererea este pasibilă de admis, din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art.195 Cod administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedură civilă, cu excepția art.169-171.

Codul administrativ nu reglementează procedura ridicării excepției de neconstituționalitate, fiind, prin urmare, aplicabile prevederile Codului de procedură civilă.

Art.12¹ Cod de procedură civilă, prevede: (1) În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională. (2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitîndu-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărîre anterioară a Curții Constituționale avînd ca obiect prevederile contestate. (3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîna pleoariile. (4) Dacă nu sînt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin.(2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei. (5) Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărîrii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

Examinînd cererea reclamantului Donos Tudor în coraport cu circumstanțe cauzei, instanța de judecată, reținînd întrunirea cumulativă a următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse în art.135 alin.(1) lit.a) din Constituția Republicii Moldova; excepția este ridicată de către una din părți – reclamantul Donos Tudor; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei și nu există o hotărîre anterioară a Curții, pe temeiurile invocate de reclamantul Donos Tudor, avînd ca obiect prevederile contestate - consideră că cererea este pasibilă de admis.

În baza celor expuse și conform prevederilor art.art.195, 230, 241 din Codul administrativ al Republicii Moldova, art.art.12¹, 269-270 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, instanța de judecată,

d i s p u n e:

Cererea părții reclamante privind ridicarea excepției de neconstituționale, se admite.

Se transmite Curții Constituționale sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.70 alin.(7) pct.3) din Codul de procedură penală, formulată în cadrul acțiunii în contencios administrativ a reclamantului Donos Tudor împotriva Uniunii avocaților din Republica Moldova privind anularea actelor defavorabile.

Încheiere nesusceptibilă de atac.

Judecător

Liudmila Holevițaia